

Miljøgifter i vann — fortsatt et problem

I vinter har Norsk Vannforening avholdt et seminar og et fagtreff omkring temaet «Miljøgifter — et overvurdert eller undervurdert problem?» Etterpå sitter man igjen med et inntrykk av at problemet ikke er overvurdert med hensyn til effekter på marin fisk og skalldyr (jfr. kostholdsråd i en del norske fjorder), og at en del problemstillinger tildels er undervurdert (jfr. samvirke mellom forskjellige typer miljøgifter og miljøgifter og eutrofi).

Selv om det i tilknytning til bl.a. gruveindustri kan opptre alvorlig metallforurensning i vassdrag, er miljøgiftproblemene i hovedsak knyttet til forurensning i det marine miljø. Dette skyldes at en stor del av norsk tungindustri er lokalisert i fjordområdene (f.eks. Odda, Sauda og Årdal). I lys av kostholdsrestriksjoner skaper organiske miljøgifter (PAH og dioksiner) de største problemene.

Miljøgiftene tilføres naturen både fra punktkilder og diffuse kilder. Selv om SFT tilsynelatende har en rimelig god oversikt over utslippsmengder, og er godt i gang med pålegg om utslippsreduksjoner, ligger det trolig stor usikkerhet i tallmaterialet for utslipp av miljøgifter til vann. Hva punktkilder angår, tenker vi i første rekke på utslippstall for bedrifter med sterkt varierende utslippsforhold og identifisering av ukjente forbindelser i avløpsvannet. I avløpsvann fra treforedlingsindustrien er til eksempel bare en brøkdel av stoffene karakterisert kjemisk og toksikologisk. Og fortsatt viser erfaringene at det er behov for å kontrollere at gjennomførte rensetiltak fungerer (jfr. mediaoppslag om Sauda Smelteverk).

De største miljøgiftlagrene i dag befinner seg i produkter, deponier og bunnsedimenter. Her vil miljøgiftene representere en sekundær forurensningskilde som relativt sett blir viktigere etterhvert som primæruutslippene reduseres eller elimineres.

Til tross for årtier med forskning nasjonalt og internasjonalt er det fort-

satt en utpreget kunnskapsmangel om effekter av miljøgifter både på individnivå og spesielt på økosystemnivå. Kunnskapsmangelen er størst når det gjelder samvirkende effekter av forskjellige typer miljøgifter og mellom miljøgiftbelastning og eutrofi. Dette er viktige problemstillinger fordi ulike stoffer og forurensningseffekter ofte opptrer sammen i resipienter.

De siste års forskningsresultater om PCB-forurensning i Nordsjøen og Norskeranna og i nordområdene viser at miljøgiftproblemet er noe mere enn lokale fjordproblemer. Langtransport av miljøgifter krever internasjonale avtaleverk som begrenser tilførsler på internasjonal basis. Dette kan være et langt vanskeligere problem enn å redusere utslipp fra norske kilder.

NORSK VANNFORENING